

**R. P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère <1543-1623>

Mogvntiæ, 1617

Cap. 6. De causis matrimonii, & primo de materia & forma,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78477)

tur ex memorata Extravaganti. Proindeque *pr. Sotus notat in 4. d. sicut. 38. quest. 1. ar. 2.* potest vxor debitum petere à sic ordinato, illeque tenetur reddere: & per eandem Extravag. irregularis est etiam matrimonio per vxoris mortem soluto. De qua re Sanchez lib. 7. De matrim. disput. 49. num. 2. Licet si religionem approbatam fuerit tunc professus: Diocesanus possit cum ipso dispensare. Viuente autem vxore non poterit religionem ingredi: nisi ipsa sit sexagenaria & consentiat; aut pariter religionem ingrediatur: de quo videnda est glossa ad illam Extravag. verbo *Nou rit.* Adde vel nisi diuortium perpetuum ob fornicationem, aut aliud crimen interuenierit, etiam si ille eidem diuortio causam dederit culpabilem: prout aliis in margine citatis litera K, & L, notat Henriquez in lib. 12. cap. 5. sub finem.

38. **MVLTA** alia de eiusdem matrimonij rati nec consummati dissolutione occurrunt hoc loco proponenda: sed quoniam rarissimi sunt eorum usus, & longi sermonis explicationem requirunt, ea relinquemus cui libuerit videnda apud Thomam Sanchez in lib. 2. contenti indicare ex illius disput. 14. vinculum de quo agimus posse secundum probabilior sententiam per Summi Pontificis dispensationem dissolui: & ex seq. 15. secundum probabilior quoque sententiam, talem dispensationem vt valida sit factam esse debere iusta de causa: ex 16. aut disp. tales iustas causas esse primo, notabilem disparitatem, seu quod contrahentes sint notabiliter conditione impares, & affectione cæca, a que leuitate quadam ducti inierunt matrimonium. Secundum grauem timorem scandali futuri: quia scilicet id cedit in graue damnum commune, & quod rixæ graues, & necesse in de orituræ pimentur. Tertio, lepra, aut impotentia consummandi in matrimonium alteri coniugum interca superueniens. Ac demum cum alter assereret non habuisse contrahendi animum, atque adeo recedat præstare verum consensum, & ex eo matrimonio coactio, graues iniuriarum seculæ credantur.

Præterea ex tradita propositione multa deduci possunt quæ idem author persequitur disput. 18. & inter cætera dissolutionem, de qua talis propositio traditur, non fieri per professionem vitæ eremiticæ: fieri autem per professionem Equitum militarium Ordinum, qui non possunt vxorem ducere. Item in disp. 19. secundum probabilior sententiam, quod professio religionis dissoluat matrimonium ratum, competere ei ex solo iure diuino positiuo, id est, per privilegium à Christo concessum, cuius testis est Ecclesiæ usus: de quo antea nu. 36. aliquot canones retulimus.

39. **DIFFICULTATEM** autem: Quando matrimonium censetur ita consummatum vt dissolui nequeat, latius tractatam relinquemus etiam apud eundem videndam in disp. 21. Itemque adiam, An copula per vim extorta ita consummet matrimonium, vt vterque coniugum amiserit ius quod aliqui haberet transfundi ad religionem, in disput. 22. Quæ autem de priore docet, sunt tria. Primum, ad eam consummationem requiri vt in coniugali copula semen virile tubintret vas sponsæ ad generatorem ordinatum, quoniam inde coniuges vna caro efficiuntur: quod in matrimonio exigitur ad significandum incarnationis mysterium, quo Christus per unitatem carnis coniunctus est Ecclesiæ. Secundum est, dubium esse in vtramque partem probabile, vtrum ad eandem consummationem debeat concurrere seminatio sponsæ cum prædicta seminatione viri. Sequitur autem ipse Sanchez affirmantem, concedens nihilominus contrariam esse communem. Tertium est, per copulam antecedentem matrimonium ipsum non consummari: quia talis copula non est matrimonialis, sed fornicaria, iuxta cap. Veniens secundo, De sponsalibus.

Quæ vero docet de posteriore difficultate sunt. Primum, si copula vi extorqueatur post bimestre, in c. Ex publico, De conuers. coniug. concessum vxori ad deliberandum de religionis ingressu, per eam matrimonium consummari, neutrique coniugi licere ad religionem transire: quia vir in eo usus est iure suo, vtendo corpore sibi debito. Secundum, per copulam vi extortam intra memoratum bimestre, matrimonium consummari quidem: quia coniuges per eam fiunt vna caro, sufficienter vt consanguinei vnius coniugis, censentur affinitate coniuncti alteri, ex cap. Discretionem De

co qui cognouit consanguineam, &c. Nihilominus tamen sic oppressam iniuste (præueniendo scilicet tempus præscriptum solutioni debiti) retinere ius ingrediendi religionem, quo non debet priuari absque sua culpa iuxta citatum cap. Discretionem, versus finem: præsertim cum possit femina, sicut ob adulterium vel hæresim deferere virum, & religionem ingredi: ita & ob talem violentiam, non minus contrariam iuri matrimonij. Sponsus autem qui vim intulit, tanquam ei cuius voluntate consummatum est matrimonium, non esse pariter liberum religionem ingredi. Tertium est, sponsam vt vi, sic & metti cadente in constantem virum oppressam, posse religionem ingredi: quia hoc illi permittitur ratione iniustitiæ illatæ ei à sponso: quam memoratus author num. 15. mortale peccatum esse notat: quia sponsus ipse auferit corporis integritatem; quod nequit iure, antequam bimestretian fiat.

40. **SEXTA** propositio est: Matrimonium fidelium, etiam consummatum, posse manente vinculo, dissolui per ingressum vtriusque coniugis in religionem approbatam. Hæc habetur ex cap. Agathosa, & ex cap. Quia Agatho, & ex c. Scribit nobis, 27. q. 2. & ex cap. Cum sis, De conuers. coniug. Permittitur autem vt vnus tantum coniugum, siue vir siue femina ingrediatur, dum modo alter in sæculo manens castitatem voueat; neque sit de incontinentia suspectus ex citat. cap. Cum sis, & ex cap. Vxoratus, & ex cap. Ad Apostolicam, eod. tit. Possit pari modo hoc est, manente vinculo, matrimonium consummatum quoad thorum & cohabitationem dissolui per fornicationem, siue carnalem, siue etiam spirituales (quæ præsertim est hæresis & apostasia; quibus tollitur fides qua desponsati sumus Deo, iuxta illud Osæ 2. Sponsabo te mihi in fide) constat ex communi doctrina de diuortio quam traditur sumus in cap. 42.

CAPVT V.

De diuisionibus matrimonij.

41. **Q**uinq; inueniuntur diuisiones matrimonij. Prima, in verum, quod scilicet validum est coram Deo: & in presumptum, quod vere & coram Deo non est matrimonium, ab hominibus tamen iudicatur esse verum: vt quando inter coniuges interuenierit impedimentum dirimens matrimonium ipsum, & ab illis ignoratur. Habetur hæc diuisio ex cap. Is qui De sponsalibus. Secunda est in matrimonium verum quidem, sed non ratum, id est, non habens rationem sacramenti: quale est inter non baptizatos. Hæc habetur ex cap. Quanto, De diuortijs. §. Nam ceteri. Tertia est in perfectum ac consummatum, *copula scilicet carnalis*, & in initiatum seu non consummatum, quod contra non est quidem per verba de presentia, sed carnalis copula non est secuta. Sumitur hæc diuisio ex cap. Statutum & aliquot sequentibus, 27. q. 2. & ex cap. Ex publico. De conuers. coniug. Quarta, in non clandestinum, seu factum in facie Ecclesiæ, & in clandestinum, seu occultum: quod scilicet non est contra quæ testibus presentibus saltem duobus aut tribus, per quos illud probari possit: atque etiam presente Parocho: præsertim vbi promulgatum est decretum Concilij Triden. sess. 24. De reformatione matrimonij cap. 1. in fine: de quo agemus in sequentibus. Tangitur hæc diuisio in cap. 2. & 3. De clandestina desponsatione. Vltima diuisio est in legitimum & non legitimum, quando ad fuerint omnia quæ iure siue canonico siue ciuili ad matrimonium requiruntur: non legitimum vero, cum defuerit aliquod talium.

TRACTATUS II.

De causis matrimonij, ac primo de materia & forma.

CAPVT VI.

41. *Diuersa sententia de materia & forma matrimonij.*
42. *Probabilior ceteris, quo modo sit intelligenda.*

REGINA
PRAXI
HORI
E. V

43 Quatenus sacramentum matrimonij, censetur consistere ex rebus & verbis.

44 Quatenus coniuges dici possunt matrimonij materia.

MATERIA & forma sacramenti matrimonij diuersae sunt sententiae quas referunt Greg. à Valent. tom. 4. disp. 10. quaest. 1. punct. 6. & Thom. Sanchez De matrim. lib. 2. disput. 5. citatis pro vnaquaque authoribus.

Prima est dicentium verba Sacerdotis esse formam, & verba contrahentium esse materiam huius sacramenti. Quae ex eo reicitur, quod Sacerdos non sit huius sacramenti minister, vt postea docebitur, neque alterius quam ministri verba, dici possint sacramenti forma, vt de se constat.

Secunda est; Consensus interiores contrahentium esse materiam, & verba quibus exprimuntur esse formam huius sacramenti. Quae ex eo reicitur, quod materia totalem oporteat sensibilem esse: vnde in sacramento penitentiae interior contritio non est materia nisi expressa per exteriorem confessionem (per quam est sensibilis) tanquam causa per suum effectum. Quia eadem ratione reicitur tertia sententia, dicentium consensum internum esse formam & verba externa esse materiam.

Quarta est; Contrahentes esse materiam & verba quibus contrahunt esse formam. Quae reicitur, quia materia sacramenti concurrat ad productionem gratiae, quod non contingit contrahentibus, nisi ratione aliquorum suorum actuum; qui proinde actus, debent potius dici materia, quam ipsi met contrahentes. Accedit, quod sicut in aliis contractibus, res vendita vel locata vel commutata, & sic de ceteris: est materia circa quam conficitur contractus; non autem materia ex qua conficitur; ita in contractu matrimonij, contrahentes sunt tantummodo materia circa quam, non autem ex qua ipsum conficitur.

Quinta est; verba quae à priori contrahente proferuntur materiam esse, quae vero à posteriore esse formam. Reicitur autem; quia hoc sacramentum non habet aliquam materiam certam, certamque formam: quandoquidem esset in contrahentium voluntate, ex materia facere formam; & contra ex forma, materiam; quod non est consentaneum dicere de re, quae secundum omnia sua essentialia pendet ex Christi institutione.

Reliqua igitur est sexta (quam vt ceteris probabiliorem citatis pro ea Bellarmino & Suarezio aliquotque aliis sequitur Sanchez) consensus vtriusque coniugis expressos verbis, aut aliis signis, esse sibi inuicem materiam & formam. Quod qua ratione fiat. Suarez tomo tertio in 3. partem D. Thomae disput. 2. sect. prima explicat; inquiring externam caeremoniam huius sacramenti esse contractum qui inter coniuges perficitur, & in quo, sicut in omni alio contractu, interueniunt traditio & acceptatio illius rei, de qua conficitur contractus: nempe mutua traditio & acceptatio corporum: quae sic concurrunt in ipso contractu matrimonij, vt traditio supponatur acceptationi, isque in illa inchoetur, consumitur vero per ipsam acceptationem. Vnde fit vt consensus vtriusque coniugis siue verbis siue nutibus exprimantur rationem habeant materiae, quatenus continent mutua traditionem corporum: rationem vero formae, quatenus efficiunt mutua acceptationem eorundem corporum; quia matrimonij contractus ex illis pendet ea ratione, vt traditio inefficax sit ad illius constitutionem, tanquam imperfecta donec accedente acceptatione perficiatur: quod quidem in illa rationem materiae: & in hac, rationem formae ostendit.

ADVERTE autem, hinc consequens esse, matrimonij sacramentum non consistere rebus tanquam materia nisi proportionem quadam: nempe quia mutua traditio corporum, pro ut est quid informe, nec sortitur effectum suum translationis dominij corporum, donec accedat mutua acceptatio illam complens, ac perficiens, dicatur res: quantumcumque constet verbis. Ipsa vero acceptatio, dicatur verba; proprie quidem, quando interior consensus verbis exprimitur: secundum proportionem vero, quando aliis signis.

Aduerte secundo, quod loco cit. habet Suarez, peculiare esse huic sacramento: vt neque in materia, neque in forma requirat verba in omni rigore, & proprietate sumpta: quia

Christus Dominus nihil aliud, Anquam signum sensibile voluit ad hoc sacramentum exigere, quam quod necessarium esset ad perficiendum humanum contractum. Ad id autem sufficiunt quaelibet signa quibus contrahentium consensus exprimitur.

Aduerte tertio, quod ex Bellarmino habet Sanchez in fine citatae disputationis: sacramentum hoc spectari posse, & in fieri, sicut de illo antedicta verificari: & in facto esse, sicut coniuges dici posse materiam illius ex qua: quoniam coniunctio in illis orta ex celebratione matrimonij, in illisque manens manente vtriusque vita, signum est externum coniunctionis Christi & Ecclesiae: sicut aliquo modo hoc idem sacramentum conuenit cum sacramento Eucharistiae; vt sicut in eo panis & vinum sunt materia circa quam ipsum perficitur per consecrationem: hacque peracta, sunt eius materia ex qua: non quidem secundum substantiam, quae definit: sed secundum accidentia, quae salua manent. Ita etiam in matrimonio post peractum legitime contractum, coniuges sunt materia ex qua, qui dum ille perageretur, erant materia circa quam.

CAPVT VII.

Ratio iudicandi de materia & forma ad matrimonium sufficientibus.

SVMMARIVM.

45 Quid sit iudicandum, cum verba sunt dubia: quodque verba sine interiore consensu, neque hic sine illis, ad matrimonium sufficiant.

46 In dubio de consensu iudicandum est in fauorem matrimonij.

47 Cum verba, tam quoad sonam, quam quoad significationem fuerint de presenti, iudicandum est contractum esse matrimonium: cum vero de futuro, solummodo sponsalia.

48 Secus accidit quando verbis de presenti adiicitur particula trahens ea ad futurum: & verbis de futuro, particula trahens ad praesens.

49 Quid iudicandum sit, cum verba fuerint dubia.

50 Quid sit iudicandum cum verba sunt pure negatiua.

51 Et quid, cum verba continent particulas Nisi, Quam, Praeterquam.

TERCIUM traditio & acceptatio quas antea diximus constituit materiam & formam huius sacramenti perficiantur consensu, externis signis, maxime verbis, expresso: an ad matrimonium sufficiens interueniat, plerumque verba quibus exprimitur, occasionem dubitandi praebent: ideo subiicienda sunt aliquot documenta, per quae tolli poterit talis aliqua occurrens dubitatio.

PRIIMUM est: In foro conscientiae, quando verba sunt dubia, esse in intentione contrahentium, si de illa consistet standum iuxta cap. Intelligentia De verborum signific. confirmatur: quia verba in contractibus vim obligandi habent, quatenus explicant consensum internum: talis enim obligatio, est cuiusdam particularis legis, quam homo sua sponte sibi imponit: obligatio autem cuiusvis pendet ex mente & consensu legislatoris.

SECUNDUM est. Si desit consensus internus obligandi se vinculo matrimonij, qualicumque sint verba nullam ori obligationem matrimonij: sicut nec de contra, si adsit quidem praedictus consensus, sed is nullo signo verborum aut alio externo apto manifestetur, per quod vterque contrahentium alter alterius animum intelligat explicari. Patet hoc documentum ex traditis in praeced. cap. 3. Ex eo autem inferuntur duo, quae ab aliis notata refert Sanchez lib. 1. disput. 18. num. 2. Prius est; licet consensus contrahentium sint de presenti, si tamen suum alter alteri ignorat, aperiat per verba de futuro, non esse matrimonium. Posterius est: si contrahentes satis intelligant se velle matrimonium de presenti inire, quibuscumque verbis illam suam voluntatem consensumve internum explicent, matrimonium contrahi. In priore enim